

223/37

Oorsprong der slavenarbeid

» Waar land zoo gemakkelijk te krijgen is, wil een man liever voor zich selve werken dan gehuurd arbeider by een ander worden; in die omstandigheden zijn de loonen voor vrije arbeid zoo hoog, dat het nuttel van slavenarbeid in evenwicht houdt.

(Sturze pp. 350)

Geld wordt kapitaal

Deze eenv. warenproductie loopt iets op de hedendaagse; maar toch groot verschil. Dit verschil door liberale econ. over 't hoofd gezien. Hier moet wij aanvull.

Niet enkel W-G-W. We zien vele menschen G-W-G vorme. Dit is van standpunt der eenv. warenconc. zinneloos.

Doel is echter G-W-G. meerwaarde

Nu heet G. kapitaal, waarde die meerwaarde vormt.

Geld kan ons als kapitaal den.

Waar komt g. vandaan? Niet toevallig, want ze is doel der kooperijen. Kan niet uit ruil zelve komen. (voorb. alle koop, of een bedruyt ander). Waar het zoo schijnt, moet het ons voorkomen een schending van de wetten der warenruil. In werkelijkheid zijn het bysondere vormen van kapitaal, wier eigenaardigheid eerst zichtbaar wordt als we ~~het~~ ^{de} gewone kapitaalvorm gehad hebbe, waarvan ze een bestanddeel zijn, een aanhangsel. Vroeger zelfstandig, toen de ruilwetten er nog niet waren.

Hard door bank onbew.

De vormig der meerwaarde geschiedt in het productieproces; ~~zou~~

~~wordt niet meer in G, is een waarde van productie waarde W-G-G. Een waarde die zichzelf vermenigvuldigt is de arbeidswaarde van de werker.~~

Wat gebeurt er in het kapitalistisch productieproces? De kapitalist wil zijn geld productief maken: hij ruilt werklust op, koopt machines en huurt arbeiders. Wat wil dit zeggen? Hy koopt hun arbeidskracht.

Stuur op het eigenaardige te letten:

Mensen bezit kraacht om te arbeiden: d.s. hij heeft allerlei vermogens, die hij gebruikt en toepast, om nuttige voorwerpen te maken; d. a. spierkracht. Ook hersens behoren hier

~~Waarom~~ Hoe kan men nu arbeidskracht koop? Het moet dan een koopwaar zijn, een waar d.w.z. een gebruikswaarde ^{die voor} de bezitter ~~niet~~ geen gebruikswaarde heeft, doch wel voor de koper. De bezitter van de waar is de arbeider; doch hij kan er niets mee uitvoeren; hij heeft geen productiemiddelen. (vrag werkeloos)

~~Hij kan~~ Doch kapitalist heeft ze wel; maar deze kan er alleen niets mee doen: heeft arbeidskracht noodig. (Scheut, in twee) Kap. koopt arbeidskracht van den eigenaar, den arbeider: voor bepaalde tijd. Koopt niet arbeider zelf, want dan was die slaaf, en we zullen zien, waarom dat voor de kap. niet wenschelyk is.

Hij koopt de arbeidskracht van arbeider voor b.v. een week. Ten kuyff daardoor reent deze te gebruiken en te verbruiken: d.w.z. arbeider ~~naar~~ zijn believen te laten werken, zijn arbeid af te geven. ~~Hij kan hem tot lakei maken.~~ Hij kan hem tot lakei maken. Dit is zijn doel niet: hij brengt hem in werking, laat hem met prod.m. produceren en gebruikswaarde, waren, voortbrengen.

Maar wat is de prijs? Wij onderneemen de waarde. Dit is de waarde van de levensmiddelen, die arbeider noodig heeft, en die hij ⁱⁿ waaraan koopt. Daaronder verstaan, levensm. voor gezin, en kosten voor eenvoudige opleiding. Veranderlykheid hiervan. ^{Prijs is wat} anders, arbeidsloon

Hierby dus voorwaarden te vervullen, ~~alderwilt reeds afte leiden, by welk~~ ^{vroeg late vorm.}

1. Arbeider moet bezitter zijn van zijn arbeid, recht hebben die te verkoopen, slaaf of lyfeygene had dit niet. Dus vrij verklar. noodig.
2. Productie middelen (techniek) zoo hoog ontwikkeld, dat aparte arbeider geen prod. middel kan koop.
3. Kapitalisten moeten er zijn of lever bezitters van veel geld, die door prod.m. en arbeid te koop. kap. wort.
4. Productie middelen en verbruiksmiddelen moeten waren zijn.

Weg gaan nu weg van markt, eedige waarde tegen waarde geruild en loch!
Productieproces

(Kap. niet afgeschaff omdat onversch. in aan omgekeerd)

Arbeiden is voortbrengen van gebruikswaarden. Spant uit van natuur, stof of ruw materiaal; daarop arbeidsinstrumenten toepast. Wat het product is voor de kapitalist. Gebeurt er met de waarde. Stel. per uur verspink machine

2 pond katoen, waarin 2 wien, stel 1 uur = f 0.50
Het halven komt garen: ook 2 pond; waarde van halven is nu en 1 garen overzelsacht. Maar er komt wat by. By verspinne van 100 gr katoen is 1 spindel verslelen, die 20 wien = f 10 kostte.
In 1 uur dus ²/₁₀₀ van spindelwaarde = f 0.20. Dan waarde
2 p garen = f 2 + 0.20 + f 0.50 = f 2.70.

Alle waarde die in halven en spindels gesloten is, komt als waarde van garen te voorschijn; en er wordt bygevoegd de waarde die de arbeider er aan toevoegt.

Onderstel, arbeidsduur is 6 wien; dan 6 x f 2.70 in waarde gebr.
Stel nu waarde der arbeidskracht is f 3 per dag. De kapitalist geeft

goedkoopere, hoe kleiner noodz. arbeids tijd. Arbeider 1872 de champs.
Dronk. (Bewijs belaz v heerschende klasse in iedere zedelyk oordeel)
En arb. zijn geworden, die zelf in matigheid, behoefteloosheid en
eenvoud denqd zien.

Dan heeft het kapit. getracht de levensmiddelen goedkoop te
maken. In deze eeuw soep uit beenderen (Rumford); vroeger
aardappel die brood voor deel verwaart: en invoer aardappels
is een der mogelijkheden v. opkomt kapitalisme geweest. In
plaats van wijn jenever (doch als niet zoo noodz. belaz); in
plaats van wol en laken goedkoop katoen. Veelkleur. verscheiden
kleeverdragen van wolse stoffen verdreven; overal zelfde katoen
tuyse. Het produceeren van vervalsching, die voor arb. goed
genoeg zijn, uit indiv. eigentely, wordt klasse eigentely.

De politieke stapt in deze eeuw. Het hoofdwinkel van arbeider
is brood. Apolyze Pierson afsch. accynse. Afsch. graanrechten
met meer moeite, sluyd met grondeigenaars. Cobden Brijft
etc. Liberale bourgeoisie reppraalde.

(Herme niet mechanisch volgen, dus ook belz arb. klasse)

Endere vrouwen en kinderarbeid

3 Dan nos groote: loonsverlaginy. Denubaant kleinste behveften.
Maar hier waarde arb. kr. niet vergoed. Grys in deze eeuw steeds
beneden waarde. ^{kapitaal} Gelukkig arb. voedz, vroege ouderdom. Eenmaal
in Engeland volk opgebruikt tot arbeyt wetten tralt repen.

2 Verhoog absolute meerwaarde

Verlenging arbeids tijd. ^{Sterven kapit.} hierop steeds gericht.
Engelands ruine begin deser eeuw. Ook methode vrouwen
en kinder arbeyt

Klansedryd voor verkort, arbeids tijd

De Engelse fabrieks wetten

De normaal arbeidsdag

Het relatieve nadeel der kapitalisten door verduort van
arbeids tijd

Fry bereken zie ook Kaupps 94-95

Maatsch. gebondenheid arbeider.

Kapitalist is warenproducent lezen wil en dank; het is voor hem slechts
middel om meerwaarde te vormen. Hierin ligt ~~de~~ wat utopisten
als 't verdenfelyke v. 't kapitalisme aanwijzen: Het maatschappelyk
woorl. proces niet om haarszelf wille, maar om bijvoegmerk, dat
voor kap. hoofdoogmerk is. ^{Bellamy. Kantons nietgehelen} De arb. is voor hem een meerwaarde
vormende machine: Doch 't is lastig dat die tegeelykertyd als mensch
wil denken. Waar 2 in confl. komen, beslist functie v. waardevormer.

Arb. wil wel eens verproven: kapit. acht dit diefstal aan hem. Scherp
toezicht is noodig, en 't loont zelf opzichters aan te stellen. Dit raam
kyker verbode, spraken verboden. Korte schofthyden om geen tydverlies.
Arb. is vryheit ^{Op commendo verscherpt en verduyrt hy.} ~~Arb. is vryheit~~ ^{Eigen wil}
~~Arb. is vryheit~~ ^{is verbeerd.} s. Noords ander werk doen (agent Volk.) ~~Arb. is vryheit~~

~~Arb. is vryheit~~ Bovenal komt 't hierin uit: als hy arb. niet met winst kan
gebruiken, huurt hy hem niet. Productie stult, crisis

Evedpraters v. 't kapital. zeggen: kapit. nuttise rol, koopt voor productie,
en lewt dese, houdt er toezicht op; daarom onmisbaar. ^{Verwants}
^{der 2 rollen}

~~Arb. is vryheit~~ Loon versooet arbeid niet, maar verbittert hem; doch winst v. kapitalist
versooet de moeien die hy doet om te produceeren

F discipline wetboen, fabrieksreglement, autocratie, boetedelnal
Arbeider wordt eenszylt, verkruypelt. ^{Tyrannie der patroon niet uit boose}
^{ward, maar natuurlyk.}

Bemoeien met vrye tyd v. arbeider, Agneta park

Vergelykt met slavernij - Gegeenthydyheid en vooruitgan

Kapitaalinkomen

We zagen dat een deel der geschape waarde aan arbeider komt als
vergoed; voor arb. ~~het~~ het heet zijn loon; het ander deel is
het inkomen van het kapitaal. (het arbeidende kapitaal! d.i. de
niet arbeidende kapitalist)

Eenvoudig geval is dit: kapitalist begint met f10000; f2000 heeft
hy noodig om een ^{half} jaar te leuen, f1000 arb. loon f8000 machines; na een
half jaar f10000 ware, verkoopt ze, neemt er wees f1000 af voor eizen
verbruik, f1000 voor arb. loon, f8000 machines. Na 5 jaar heeft hy
f10000 verdiend, en ook verbruikt. Telkens f1000 arb. loon die terug.
komt aan leuen m. voor arbeider sulzezen, waardoor arb. in
stagn. gehoudt word, als besilloose proletariers

^{Kapitaalloon, risico premie}
Doch het kan zijn, dat hy met f1000 mach. e. f2000 loon f2000 in half
jaar verdient. Verleert het niet, dan wordt zyn kap. elk jaar f2000
groter. Accumulatie. Proces op vernuimde schaal. Koopt meer
prod. middelen en meer leuenmiddelen, meer arbeiders. Kapitaal bestaat
uit saamgehoopde meerwaarde.

Kapitalist moet zich onthouden daartoe; anders gaat hij onder.

Ontberingsloon

Economische ontwikkeling in de 19de eeuw

Wij zeggen kapitaal eerst in zijn eigenschappen, toen in zijn werking.
Thans in zijn beweging, zijn eigen ontwikkelings
drijfkracht is de concurrentie.

We zeggen kapitalist is warenproducent leeren wil en dank. Zijn doel
is winst; productie is het middel er toe. Was kapitalisme een blijvende
toestand, een effen stroom, dan bleve kapite. meerwaarde verdelven.
Maar zoo is het niet. Hoeveelheid waren ^{noo~~dig~~} is een beperkte; en wie
daarvan het grootste deel verkoopt, verdient 1 maad. Winst kapitalist
evenredig met aantal arbeiders.

Verbetering der productie; troggelt medekapitalisten winst af. Waarde
is maatschappelyk noodzakelyke arbeidstijd.

Stel 100 kapitalisten elk per dag. 20 p. garen, ~~per~~ arbeider en 100 arb.

20 p. katoen = f 20. x 100 ze leveren 2000 p. ^{garen} katoen voor f 2000 ieder.

1/5 van spindel = f 2

10 uren arbeid = f 5

Nu komt er een, die door verbetering

f 23 x 100. } in machine meer kan: hij maakt per
hiervan f 2.50 meerw.

halve dag 90 p. katoen = f 20

1/5 van betere spindel = f 2

10 uren arbeid = f 2.50

In 1/2 dag nl. 5 uren verwerkt hij evenveel
katoen als andere in 1 dag; daar is dan maar
5 uren arbeid bij in gestoken.

Is de waarde van de door hem gefabriceerde katoen nu minder? Neen,
de andere in hun meerderheid bepalen de waarde. Wij krijgen dus
ook f 27. per 20 p. ~~f 23~~ Zijn uitgaven zijn f 23.25, dus per halve dag wint
hij niet f 1.25 maar f 3.75. Deze voordeel overwint dringt hem
tot invoering der nieuwe machine.